

STANISŁAW TABACZYŃSKI,
CZŁONEK RZECZYWISTY POLSKIEJ AKADEMII NAUK
– PIĘTNAŚCIE LAT PÓŹNIEJ

Abstrakt: Stanisław Tabaczyński, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, wybitny polski archeolog, obchodzi w 2015 r. 62-lecie pracy naukowej. Brał udział w badaniach archeologicznych prowadzonych w Poznaniu, Wrocławiu, Biskupinie, Kołobrzegu, Nakle i Grodach Czerwieńskich. Przez kilka lat kierował pracami wykopaliskowymi w Sandomierzu. Uczestniczył w badaniach terenowych na Torcello na Lagunie Weneckiej, gdzie odkryto hutę szkła, także w Castelseprio i innych stanowisk we Włoszech, a także we Francji i w Algierii. Wiele jego inicjatyw naukowych dotyczyło teorii kultury i metodologii badań archeologicznych. Jest autorem licznych prac drukowanych, członkiem międzynarodowych organizacji naukowych, został uhonorowany wieloma nagrodami.

Słowa kluczowe: Polska, Włochy, Francja, Stanisław Tabaczyński, metodologia badań archeologicznych, archeologia wczesnego średniowiecza.

Abstract: In 2015, Stanisław Tabaczyński, full member of the Polish Academy of Sciences, outstanding Polish archaeologist, celebrates 62 years of research. He has participated in archaeological research in Poznań, Wrocław, Biskupin, Kołobrzeg, Nakło and Grody Czerwieńskie (Cherven towns). For a number of years he was in charge of the excavations in Sandomierz. He took part in fieldwork on Torcello Island in the Venetian Lagoon, where an ancient glassworks was discovered, as well as at Castelseprio and other sites in Italy, France and Algeria. Many of his scientific initiatives concerned the theory of culture and methodology of archaeological research. He has published extensively and is a member of international scientific institutions, and has been honored with many awards.

Keywords: Poland, Italy, France, Stanisław Tabaczyński, methodology of archaeological research, early medieval archaeology.

Profesor Stanisław Tabaczyński, obchodzący w tym roku jubileusz 62-lecia pracy naukowej, stał się w okresie po II wojnie światowej jednym z symboli polskiej myśli archeologicznej. Większość Jego osiągnięć została zaprezentowana w książce jubileuszowej wydanej w 2000 r. O swojej drodze życiowej, na tle powojennych dziejów polskiej archeologii, opowiedział też sam Stanisław Tabaczyński (na łamach „Antiquity”)¹. Z tego względu z Jego bogatego życiorysu naukowego przypomnimy w tym miejscu tylko kilka najważniejszych faktów. Przedstawimy przede wszystkim Jego dorobek z ostatnich piętnastu lat. Pan Profesor bowiem, mimo przejścia na emeryturę w 2000 r., jest nadal bardzo czynny zawodowo, inicjuje cenne przedsięwzięcia badawcze, skupiając wokół nich pracowników z wielu placówek w kraju.

¹ *Archeologia w teorii i praktyce*, A. Buko i P. Urbańczyk red., Warszawa 2000, s. 7–38; S. Tabaczyński, *Polish archaeology in my lifetime*, „Antiquity”, 81:2007, s. 1074–1082.

Niemal od początku (1956 r.) związany był z Instytutem Historii Kultury Materialnej (od 1992 r. – Instytut Archeologii i Etnologii) Polskiej Akademii Nauk, gdzie najpierw zajmował się kwestiami obiegu pieniężnego, którym poświęcone były Jego rozprawy: magisterska i doktorska². W ramach badań milenijnych uczestniczył w latach pięćdziesiątych XX w. (1950–1960) w pracach wykopaliskowych prowadzonych w Poznaniu, Wrocławiu, Biskupinie, Kołobrzegu, Grodach Czerwieńskich oraz Nakle nad Notecią. W kolejnych latach (1969–1973) skupił się na badaniach wczesnośredniowiecznego Sandomierza, których wyniki zostały opublikowane w kilku monografiach³.

Brał też udział w badaniach archeologicznych realizowanych z ramienia Instytutu za granicą: we Włoszech, Francji i Algierii. Szczególnie prace prowadzone w latach 60.–80. XX w. we Włoszech, a zwłaszcza odkrycie pozostałości huty szkła z VII–VIII w. na wyspie Torcello na Lagunie Weneckiej, stanowiące wówczas wielkie wydarzenie naukowe, zwróciły uwagę międzynarodowego środowiska historyków na dwójkę młodych badaczy – Eleonorę i Stanisława Tabaczyńskich, nie tylko dzięki wyjątkowości tego obiektu, ale też zastosowaniu przez ekipę polską nowoczesnych metod eksploracji i dokumentacji tych wykopalisk. W pamięci Jubilata i Jego małżonki pozostawały serdeczne więzi przyjaźni i współpracy z archeologami włoskimi, a także współpraca z zatrudnionymi w ekspedycji robotnikami – w większości emerytowanymi szklarzami z Murano. Emocjonalnie związani z tymi wykopaliskami, przyczynili się oni do prawidłowej interpretacji wszystkich, nawet najdrobniejszych, elementów odkrywanej huty.

W ramach współpracy polsko-włoskiej prof. S. Tabaczyński brał również udział w badaniach wykopaliskowych w Castelseprio w Lombardii oraz w Capaccio Vecchia i Civita di Ogliara na południu Włoch, a także w pracach Polsko-Włoskiej Interdyscyplinarnej Grupy Roboczej Nauk Stosowanych w Archeologii i Ochronie Patrymonium Kulturowego (powołanej w 1972 r.), której zadaniem były studia m.in. nad nowoczesnymi metodami w badaniach archeologicznych. Efektem prac tej grupy była trzypięciotomowa publikacja *Theory and practice of archaeological research* (t. I: 1986, t. II: 1995, t. III: 1998), której jednym z redaktorów był Stanisław Tabaczyński.

Rozprawę habilitacyjną prof. Tabaczyński poświęcił problematyce, która wykraczała poza sferę Jego dotychczasowych zainteresowań naukowych. Nosiła ona tytuł *Neolit środkowoeuropejski. Podstawy gospodarcze* (1970). Stała się ona, w zakresie tej problematyki, pozycją wiodącą w siedemdziesięcioleciu XX w.

Pan Profesor dał się również poznać jako znakomity dydaktyk. Prowadził zajęcia zarówno na uczelniach polskich (uniwersytety: Warszawski, Łódzki, Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), jak i za granicą (Paryż – Sorbona, Rzym, Salerno, Bari,

² J. Ś l a s k i, S. T a b a c z y ń s k i, *Wczesnośredniowieczne skarby srebrne Wielkopolski. Materiały, Polskie Badania Archeologiczne*, W. Hensel red., t. 1, Warszawa–Wrocław 1959; S. T a b a c z y ń s k i, *Z badań nad wczesnośredniowiecznymi skarbami srebrnymi Wielkopolski*, Polskie Badania Archeologiczne, W. Hensel red., t. 2, Warszawa–Wrocław 1958.

³ Bibliografia S. Tabaczyńskiego za lata 1953–2000 ukazała się drukiem w cytowanej wyżej pracy zbiorowej *Archeologia...*, s. 11–24, a za ostatnie 15 lat – zamieszczona jest niżej, w niniejszym tomie „Archeologii Polski”.

Wenecja, Siena, Mediolan, Syrakuzy, Viterbo). Także w ramach ekspedycji wykopaliskowych, którymi kierował i których był uczestnikiem, organizował seminaria, inicjował dyskusje na różne tematy z zakresu teorii i praktyki badań archeologicznych, inspirował, zwłaszcza młodych badaczy, do samodzielnych refleksji nad tymi zagadnieniami.

Przez cały okres działalności naukowej specjalne miejsce w zainteresowaniach prof. Tabaczyńskiego zajmowała teoria kultury i metodologia badań archeologicznych; zagadnieniom tym pozostaje wierny aż do dnia dzisiejszego. Odzwierciedleniem tych zainteresowań są Jego liczne prace drukowane.

W roku 1989 profesor Stanisław Tabaczyński został członkiem korespondentem, a w 1994 r. – członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. Od tego czasu wykonywał różne zadania związane z pełnieniem funkcji członka PAN. Między innymi był delegatem PAN do Międzynarodowej Unii Akademickiej w Brukseli (1993–2001) i delegatem Wydziału I Nauk Społecznych PAN do Stałego Komitetu Humanistyki Europejskiej Fundacji Nauki w Strasburgu (1996–2002). Z jego inicjatywy powstał w roku 1990 Komitet Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN, którego został pierwszym przewodniczącym (1990–2003), a obecnie jest jego przewodniczącym honorowym.

Ostatnie piętnastolecie – od przejścia na emeryturę w 2000 r. – to czas intensywnych działań i inicjatyw w obrębie utworzonej przez Niego w roku 2003 Komisji Antropologii Pradziejów i Średniowiecza Komitetu Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN, której jest przewodniczącym; od maja 2012 r. działa ona pod zmienioną nazwą (zob. niżej). Zgodnie z propozycją programu nakreślonego przez S. Tabaczyńskiego, w centrum zainteresowania Komisji były „problemy ważne z punktu widzenia potrzeb warsztatu badawczego archeologa”. Członkowie Komisji starali się, w wyniku prowadzonych przez nich prac, odpowiedzieć na pytanie, co „istotnie korygującego wniosły do [tej] problematyki najnowsze doświadczenia badawcze archeologii oraz dyscyplin z nią współpracujących – historii, językoznawstwa, antropologii fizycznej i kulturowej oraz genetyki”, jakie możliwości poznawcze stwarza współpraca humanistyki z przyrodoznawstwem, a także – nowo powstała w ostatnich latach dyscyplina: archeogenetyka. Konkludując, Pan Przewodniczący stwierdził, że „w planie Komisji chcielibyśmy zwrócić uwagę na fakt, iż trzy dyscypliny, ściśle związane z badaniami procesów etnogenetycznych – archeogenetyka, jako dyscyplina powstała ostatnio na styku między naukami przyrodniczymi i społecznymi, współczesna lingwistyka oraz archeologia procesualna i późniejsze jej warianty – oferują metodologię i stwarzają możliwość zupełnie nowego podejścia do studiów nad problematyką etnogenezy zarówno na naszym kontynencie, jak i na kontynencie azjatyckim i afrykańskim. Ogromne poszerzenie zasobów danych empirycznych, umożliwiając także pogłębione studia porównawcze, stwarza zupełnie nową sytuację badawczą. Wydaje się, iż także studia nad etno- i topogenezą Słowian winny tę nową sytuację w pełni uwzględnić”⁴.

⁴ Protokół z posiedzenia członków Komisji w dniu 13 grudnia 2004 r., przechowywany w Archiwum Komisji w Instytucie Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie.

Na podkreślenie zasługuje aktywna i systematyczna współpraca w ramach Komisji wielu badaczy, zarówno tych początkujących, jak i legitymujących się już dużym dorobkiem naukowym. Reprezentują oni nauki społeczne (archeologia, antropologia kulturowa, historia) oraz nauki przyrodnicze (biologia, etologia, antropologia fizyczna) i związani są z naukowymi ośrodkami uniwersyteckimi i panowskimi Warszawy, Poznania, Lublina, Krakowa, Torunia i Rzeszowa. Organizowane były regularne spotkania w związku z przygotowaniem projektów badawczych i publikacji oraz konferencje tematyczne, jak między innymi ta w Czersku koło Warszawy pt. *Archaeology – anthropology – history. Parallel tracks and divergences* (13–14.10.2006 r.) czy w Warszawie: *Przeszłość społeczna. Podstawy konceptualizacji badań z perspektywy archeologii* (11–12.12.2009) i *Badania nad przeszłością społeczną w ujęciu transdyscyplinarnym. Stan badań i perspektywy* (4.12.2012 r.).

Bardzo szybko ukazały się drukiem dwie znaczące publikacje. Jedną z nich był tom tematyczny „Archeologii Polony” pt. *Archaeology – anthropology – history. Parallel tracks and divergences*, zawierający prace członków Komisji, w których zostały zaprezentowane zagadnienia omawiane podczas spotkań, wydany w 2006 r. pod redakcją prof. Tabaczyńskiego i osób blisko z Komisją związanych⁵. Ale największym przedsięwzięciem zrealizowanym w ramach Komisji jest praca zbiorowa *Przeszłość społeczna. Próba konceptualizacji*, opublikowana w 2012 r.⁶ (około 1300 stron tekstu, artykuły ponad 60 autorów). Pan Profesor jest jej współredaktorem i współautorem. Jest to pierwsza tego rodzaju praca, ważna nie tylko dla środowiska polskiego, ale także innych krajów Europy Środkowej.

Prace Komisji przejął powołany w maju 2012 r. Zespół Antropologii Pradziejów i Średniowiecza Komitetu Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN. Jego przewodniczącym jest prof. Stanisław Tabaczyński. Zespół przygotował nowy projekt pt. *Wielodyscyplinarny leksykon terminów związanych z badaniem przeszłości społecznej / Multidisciplinary lexicon of key terms for studying the social past*. Jego „...celem jest stworzenie [dwujęzycznego, polsko-angielskiego] leksykonu terminów kluczowych dla badań przeszłości społecznej – narzędzia pomocnego w skutecznej komunikacji i współpracy między reprezentantami różnych dyscyplin, specjalizacji, paradygmatów. Projekt ma charakter transdyscyplinarny i międzynarodowy; przewidywany jest w nim udział m.in. archeologów, antropologów, historyków, etnologów, językoznawców, biologów, geografów, psychologów społecznych – specjalistów z wielu ośrodków zagranicznych i krajowych”⁷.

Pan Profesor nadal aktywnie uczestniczy w polskich i międzynarodowych konferencjach i posiedzeniach naukowych, wygłaszając na nich referaty (m.in. referat inauguracyjny pt. „Polish archaeology: experiences and future” w dn. 19.09.2006 r. w Krakowie na dwunastej z corocznych konferencji Europejskiego Stowarzyszenia

⁵ „Archeologia Polona”, t. 44:2006, D. Cyngot, S. Tabaczyński, A. Zalewska red.

⁶ S. Tabaczyński, A. Marciniak, D. Cyngot, A. Zalewska red., Poznań 2012.

⁷ Sprawozdanie prof. S. Tabaczyńskiego ze swojej działalności w 2013 r. skierowane do prof. dr. Stanisława Filipowicza, Dziekana Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN, w dniu 23.01.2014 r., przechowywane w Archiwum Ośrodka Interdyscyplinarnych Badań Archeologicznych Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie.

Archeologów – European Association of Archaeologists; we Włoskim Instytucie Kultury w Warszawie dn. 16.05.2013 r. na temat 50-letniej współpracy polsko-włoskiej w zakresie archeologii średniowiecza oraz teorii i praktyki badań archeologicznych; referat na ten temat przekazał też do wygłoszenia w Rzymie w związku z otwarciem w dn. 16.12.2014 r. w Accademia Polacca wystawy pt. „Archeologia medievale fra Italia e Polonia”; podczas konferencji naukowej w Sandomierzu w dn. 16.04.2013 r. przedstawił referat pt. „Co wniosły badania archeologiczne do poznania przeszłości Sandomierza?” oraz aktywnie uczestniczył w regularnie organizowanych konferencjach międzynarodowych w Biskupinie). Profesor jest także członkiem Advisory Board for „European Journal of Archaeology” (od 2005 r.), bierze udział w pracach European Association of Archaeologists oraz w pracach organów i struktur korporacyjnych PAN, Komitetu Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN, Rady Naukowej Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, Komitetu Socjologii PAN i wielu innych organizacji. Recenzuje doktoraty, dorobek kandydatów na doktorów habilitowanych, profesorów i członków PAN. Miarą aktywności pisarskiej Jubilata jest ponad 80 prac wydanych w kraju i za granicą po roku 2000. Profesor jest też redaktorem naukowym książki *Kultura archeologiczne a rzeczywistość dziejowa*, wydanej w serii Komitetu Nauk Pra- i Protohistorycznych – Prace, t. 4 (Warszawa 2000) oraz przygotowywanej do druku monografii *Zawichost wczesnośredniowieczny. Badania 1994–2000*, zawierającej opracowanie wyników, prowadzonych z jego inicjatywy, interdyscyplinarnych badań nad początkami zespołu grodowo-miejskiego w tym ośrodku.

Stanisław Tabaczyński został uhonorowany wieloma nagrodami. Otrzymał nagrodę im. J. Lelewela Wydziału I Nauk Społecznych PAN za pracę *Neolit środkowoeuropejski. Podstawy gospodarcze* (1970), nagrodę Sekretarza Naukowego PAN za książkę *Archeologia średniowieczna – Problemy. Źródła. Metody. Cele badawcze* (1987), odznaczenia: Złoty Krzyż Zasługi (1975), Złotą Odznakę „Za Opiekę nad Zabytkami” (1981), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1993), Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (2000), Medal 60-lecia Instytutu Archeologii i Etnologii PAN (2013).

W tym krótkim szkicu mogliśmy tylko zasygnalizować główne nurty w bogatym i zróżnicowanym dorobku naukowym Profesora Stanisława Tabaczyńskiego. W historii polskiej archeologii Jego prace zajmują trwałą wysoką pozycję, wnoszą nowe wątki do badań prowadzonych w naszym kraju, działają inspirująco na środowisko nie tylko polskich, ale i zagranicznych archeologów, oraz przedstawicieli innych dyscyplin. Wysoki poziom tych prac i ich intelektualny urok są bowiem magnesem przyciągającym badaczy do Jego inicjatyw, powodującym, iż chętnie włączają się oni do ich realizacji, a nierzadko są wśród nich wybitni specjaliści w swoich dziedzinach, co dodatkowo gwarantuje osiągnięcie, zwłaszcza w przypadku badań interdyscyplinarnych, ważnych poznawczo rezultatów.

Andrzej Buko i Maria Dekówna

STANISŁAW TABACZYŃSKI, FULL MEMBER OF THE POLISH ACADEMY
OF SCIENCES – FIFTEEN YEARS LATER

Professor Stanisław Tabaczyński, who is celebrating 62 years of research, has come to symbolize Polish archeological thinking in the post-World War II period. Most of his achievements have already been presented in a jubilee volume published in 2000 and he has himself recounted his life set in the postwar realities of Polish archaeology (in “Antiquity”).¹ Therefore, we shall speak here only of some telling facts from his rich biography, focusing in particular on the last fifteen years in his life, during which, despite being retired, he has been professionally active, initiating important research projects and drawing researchers from many institutions in Poland to work on them.

Professor Tabaczyński was associated with the Institute of the History of Material Culture (since 1992 the Institute of Archaeology and Ethnology) of the Polish Academy of Sciences almost from the start of his career (that is, from 1956). He studied issues of monetary circulation at first, devoting his master and doctoral theses to the subject.² In the 1950s, during the Polish Millennium project, he participated in excavations carried out in Poznań, Wrocław, Biskupin, Kołobrzeg, Grody Czerwieńskie and Nakło on the Noteć. In the following years (1969–1973) he focused in his work on Early Medieval Sandomierz, the results of which were published in a number of monographs.³

He also took part in archaeological research carried out by the Institute abroad, in Italy, France and Algeria. It was the work of the 1960s–1980s in Italy, especially the discovery of the remains of a glassmaking workshop of the 7th–8th centuries on Torcello Island in the Venice Lagoon – a major discovery at the time – that brought two young researchers, Eleonora and Stanisław Tabaczyński, to the attention of the international community of historians, not only because of the uniqueness of the find, but also due to the application by the Polish team of modern exploration and documentation techniques. Both the Tabaczyńskis have retained a warm memory of friendship and cooperation with Italian archaeologists, as well as with the expedition’s workers. The latter, mostly retired glassmakers from Murano, were so emotional involved in the project that they became a boon for the archaeologists, helping them to interpret practically the tiniest elements of the excavated glassworks.

Within the frame of the Polish-Italian cooperation Prof. S. Tabaczyński participated in the excavations at Castelseprio in Lombardy and Capaccio Vecchia and Civita di Ogliara in the south of Italy, as well as the Polish-Italian Interdisciplinary Working Taskforce of Applied Sciences in Archaeology and Protection of Cultural Patrimony (established in 1972), the purpose of which were studies of, among other things, the use of modern methods in archaeological research. The group published a three-volume publication, coedited by Tabaczyński, entitled *Theory and practice of archaeological research* (vols I: 1986, II: 1995, III: 1998).

Tabaczyński’s habilitation discourse was on a subject distant from his research interests hitherto: *Neolit środkowoeuropejski. Podstawy gospodarcze* [*The Central European Neolithic. Economic fundamentals*] (1970). It became a leading work of research on this subject in the 1970s.

He also proved to be an exceptional academic teacher, lecturing at Polish universities in Warsaw, Łódź and in the Marie Curie-Skłodowska University in Lublin, as well as abroad, at the Sorbonne in Paris, at university centers in Rome, Salerno, Bari, Venice, Siena, Milan, Syracuse, Viterbo. Within the frame of the excavation expeditions that he directed and in which he participated, he organized

¹ *Archeologia w teorii i praktyce* [*Archaeology in theory and practice*], A. Buko and P. Urbańczyk eds, Warszawa 2000, pp. 7–38; S. Tabaczyński, *Polish archaeology in my lifetime*, “Antiquity”, 81:2007, pp. 1074–1082.

² J. Ślaski, S. Tabaczyński, *Wczesnośredniowieczne skarby srebrne Wielkopolski. Materiały* [*Early Medieval silver hoards from Wielkopolska. Materials*], Polskie Badania Archeologiczne, W. Hensel ed., vol. 1, Warszawa–Wrocław 1959; S. Tabaczyński, *Z badań nad wczesnośredniowiecznymi skarby srebrnymi Wielkopolski* [*On research on the Early Medieval silver hoards from Wielkopolska*], Polskie Badania Archeologiczne, W. Hensel ed., vol. 2, Warszawa–Wrocław 1958.

³ S. Tabaczyński’s bibliography for the years 1953–2000 was published in the above-cited collective work *Archeologia...*, pp. 11–24; his bibliography for the past 15 years is below, in the present volume of “Archeologia Polski”.

seminars, initiated discussion on diverse topics from the field of the theory and practice of archaeological research, and inspired other researchers, especially of the younger generation, to independent reflection on these issues.

Throughout his scientific career Tabaczyński remained vitally interested in the theory of culture and the methodology of archaeological research. He is faithful to his interests even today, as demonstrated by his extensive publishing record.

In 1989 Professor Stanisław Tabaczyński became a corresponding member and in 1994 a full member of the Polish Academy of Sciences (PAS). Since then he has discharged various tasks as a PAS member, being among others the PAS delegate to the International Academic Union in Brussels (1993–2001) and a delegate of the PAS Social Sciences Department I to the Standing Committee of Humanities of the European Science Foundation in Strasbourg (1996–2002). It was at his initiative that the Pre- and Protohistoric Sciences Committee of the PAS was established in 1990; he was the first president of the committee in 1990–2003 and is now its honorary president.

In the past 15 years, since his retirement in 2000, Tabaczyński has been immensely active and full of initiatives sitting on the Prehistoric and Medieval Anthropology Commission that he created in 2003 within the frame of the Pre- and Protohistoric Sciences Committee of the PAS, over which he presides; since May 2012 it has been working under a different name (see below). According to the program proposal prepared by S. Tabaczyński, the Commission was supposed to focus on “issues of importance from the point of view of the needs of the archaeologist’s research workshop”. Through their work, members of the Commission have attempted to answer the question what “the newest research experience of archaeology and related disciplines – history, linguistics, physical and cultural anthropology and genetics – has brought significantly corrective to this theme”, what cognitive possibilities were introduced by the cooperation of the humanities with the nature sciences and also the newly created discipline of archeogenetics. In conclusion, the President declared that “the Commission’s plan aimed at bringing attention to the fact that three disciplines closely associated with research on ethnogenetic processes: archeogenetics as a recently established discipline at the meeting of the nature and social sciences, contemporary linguistics and processual archaeology and its later variants, offer a methodology and create the opportunity for an entirely new approach to studies of ethnogenesis on our continent, as well as in Asia and Africa. The enormous broadening of empirical data resources, which has also made possible detailed comparative studies has created an entirely new research situation. It seems that studies on the ethno- and topogenesis of the Slavs should take this new situation into full consideration”.⁴

The active and regular cooperation of many researchers within the frame of the Commission is noteworthy, scientists representing both beginners and scholars with an outstanding record of scientific achievement, the body representing both the social sciences (archeology, cultural anthropology, history) and the nature sciences (biology, ethology, physical anthropology) and being associated with academic circles at the universities and the centers of the Polish Academy of Sciences in Warsaw, Poznań, Lublin, Kraków, Toruń and Rzeszów. Regular meetings were organized around preparing research projects and publications, as well as thematic conferences, such as, among others, the conference in Czersk near Warsaw under the heading *Archaeology – anthropology – history. Parallel tracks and divergences* (13–14.10.2006) or the ones in Warsaw: *The social past. The fundamentals of the conceptualization of research from the perspective of archaeology* (11–12.12.2009) and *Research on the social past in a transdisciplinary approach. State of research and perspectives* (4.12.2012).

Two important publications appeared in rapid succession. One of them was a volume of “Archaeologia Polona”, issued in 2006, and devoted to the theme: *Archaeology – anthropology – history. Parallel tracks and divergences*, comprising studies by members of the Commission presenting issues discussed during the meetings, edited by Tabaczyński and others closely connected with the Commission.⁵ The biggest undertaking of the Commission, however, was the collective volume: *The social past. A tentative conceptualization*, published in 2012⁶ (about 1300 pages of text, articles by more than 60 authors).

⁴ Minutes of the meeting of members of the Commission on 13 December 2004, in the Archives of the Commission at the Institute of Archaeology and Ethnology PAS in Warsaw.

⁵ “Archaeologia Polona”, vol. 44:2006, D. Cyngot, S. Tabaczyński, A. Zalewska eds.

⁶ S. Tabaczyński, A. Marciniak, D. Cyngot, A. Zalewska eds, Poznań 2012.

S. Tabaczyński was a co-editor and co-author. It is the first work of its kind, important for the Polish scientific community, but also for scholars in other countries of Central Europe.

The work of the Commission was taken over in 2012 by the Prehistoric and Medieval Anthropology Group of the Pre- and Protohistoric Sciences Committee, presided over by Prof. Stanisław Tabaczyński. The group has prepared a new project: *Multidisciplinary lexicon of key terms for the study of the social past*. Its "...objective is creating [a bilingual, Polish-English] lexicon of key terms for the study of the social past, a tool that would be useful for effective communication and cooperation between representatives of different disciplines, specializations and paradigmas. The project is transdisciplinary and international in character; it envisions the participation of the following, among others: archaeologists, anthropologists, historians, ethnologists, linguists, biologists, geographers, social psychologists – specialists from many foreign and domestic centers."⁷

Professor Tabaczyński is an active participant of Polish and international conferences and scientific meetings, reading papers (e.g., the inaugural lecture "Polish archaeology: experiences and future" on 19 September 2006 in Kraków at the 12th annual conference of the European Association of Archaeologists; at the Italian Institute of Culture in Warsaw on 16 May 2013 on the subject of 50 years of Polish-Italian cooperation in Medieval archaeology and the theory and practice of archaeological research; a paper on this subject Tabaczyński also sent to Rome to be read at the opening of the exhibition "Archeologia medievale fra Italia e Polonia" at the Accademia Polacca on 16 December 2014; at a scientific conference in Sandomierz on 16 April 2013 he presented a paper on "The input of archaeological research for understanding the past of Sandomierz" and has actively participated in periodically organized international conferences at Biskupin). S. Tabaczyński is also a member of the Advisory Board for the "European Journal of Archaeology" (since 2005), takes part in the work of the European Association of Archaeologists, in the discrete organs and corporate structures of PAS, the Pre- and Protohistoric Sciences Committee of PAS, the Scientific Council of the Institute of Archaeology and Ethnology PAS, the Committee of Sociology PAS and several other institutions. He reviews doctoral dissertations, the achievements of candidates for habilitation in the Polish system, as well as professors and members of PAS. His writing activity in the years after 2000 is best illustrated by more than 80 works published in Poland and abroad. Professor Tabaczyński is also the scientific editor of the books: *Kultury archeologiczne a rzeczywistość dziejowa* [*Archaeological cultures and historic reality*], published as a volume in the series of the Pre- and Protohistoric Sciences Committee of PAS – Prace, vol. 4 (Warszawa 2000) and of the prepared for print a monograph: *Zawichost wczesnośredniowieczny. Badania 1994–2000* [*Early Medieval Zawichost. Research 1994–2000*], containing a discussion of the results of interdisciplinary research on the beginnings of the fort and city complex in this center.

Stanisław Tabaczyński has received many awards, including the Joachim Lelewel Award of Department I of Social Sciences PAS for his study: *Neolit środkowoeuropejski. Podstawy gospodarze* (1970), the award of the Scientific Secretary of PAS for the book: *Archeologia średniowieczna – Problemy. Źródła. Metody. Cele badawcze* (1987), as well as many distinctions: Golden Cross of Merit (1975), Golden Badge "For care for Historic Monuments" (1981), Knight's Cross of the Order *Polonia Restituta* (1993), Officer's Cross of the Order *Polonia Restituta* (2000), The 60th Anniversary of the Institute of Archaeology and Ethnology PAS Medal (2013).

Only some of the main aspects of Tabaczyński's rich and varied scientific achievement could be described here in signal form. His work holds an outstanding place in the history of Polish archaeology, introducing new threads into research carried out in Poland, inspiring both Polish and foreign archaeologists as well as scholars from other disciplines. The quality of this work and its intellectual charm have continuously drawn researchers to his initiatives and they have willingly participated in their implementation. Being often scholars of the highest mettle in their own fields, they are an added guarantee that cognitively important results will be achieved, especially in interdisciplinary studies.

Translated by Iwona Zych

Andrzej Buko and Maria Dekówna

⁷ Report of Prof. S. Tabaczyński on his work in 2013, addressed to Prof. Stanisław Filipowicz, Dean of Department I of the Humanities and Social Sciences PAS, dated 23.01.2014, kept in the Archive of the Center for Interdisciplinary Archaeological Research of the Institute of Archaeology and Ethnology PAS in Warsaw.